

tmmob makina mühendisleri odası

Meşrutiyet Cad. No: 19/6 Kızılay, 06650 ANKARA Tel: 0.850 495 06 66 - Faks: (312) 417 86 21
<http://www.mmo.org.tr> E- Posta: mmo@mno.org.tr basin@mno.org.tr

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Başkanı Yunus Yener'in TMMOB Sanayi Kongresi 2023'ü Açış Konuşması

(15.12.2023)

**Sayın Birlik Başkanlarımız,
Sayın Hocalarımız, Sayın Konuşmacılar,
TMMOB'ye Bağlı Odaların Sayın Yönetici ve Üyeleri,
Sayın Katılımcılar, Sevgili Basın Mensupları,**

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ve kendi adıma sizleri saygı ve dostlukla selamlıyorum.

Cumhuriyetin 100. Yıldönümünde Türkiye Sanayisi ve Dünyadaki Son Gelişmeler Işığında Nasıl Bir Sanayileşme? temalı TMMOB Sanayi Kongresi 2023'e hoş geldiniz.

Kongremizin hazırlığı, 1,5 yıl sürdü ve bu kongre öncesinde, *Sanayi Kongresine Giderken* üst başlığıyla iki etkinlik daha yaptık. 15 Nisan'da *AKP İktidarının 20 Yılı*, 28 Ekim'de *Cumhuriyetin 100. Yıldönümünde Kamuculuk Yeniden* etkinliğini düzenledik.

Yine bu çalışma dönemi merkezi etkinliklerimizden olan *Cumhuriyetin 100. Yılında V. Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu*'nu da Edirne'de yaptık. Sempozyumu Odamız adına düzenleyen Edirne Şubemiz, aynı tema ile Kırklareli, Tekirdağ Kapaklı ve Lüleburgaz'da birer günlük üç ayrı etkinlik de düzenledi.

AKP İktidarının 20 Yılı etkinliğinde; neoliberalizmin ülkemizdeki gelişimi, büyümenin niteliği, sermayeyi ihya eden bölüşüm şoku; sanayi, tarım, milli gelir, ücretler, istihdam, dış ticaret, sektörel pay, teknoloji, verimlilik; kamu maliyesi krizine giden süreç ve para politikaları; çalışma yaşamı mevzuat değişiklikleri, deprem bölgesindeki büyük yıkım ve ekonomik faturası, konut-sanayi-kentleşme ve rant politikaları; iktidarın enerji ve madencilik politikaları ve tek adam rejimine nasıl varıldığı kapsamlı şekilde irdelendi. Etkinlikteki tüm konuşmalar *Sanayi ve Toplum* adlı yeni yayınınımızın ikinci sayısında yayımlandı.

Cumhuriyetin 100. Yıldönümünde Kamuculuk Yeniden etkinliğinde ise Cumhuriyetin ilanını bağımsızlık ve ülke-toplum çıkarları bilinciyle kutladık, kamuculuğun önemini vurguladık. Cumhuriyetin gelişim sürecindeki kamucu politikalar, dünyadaki kamucu rüzgârlar; eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, sosyal koruma, maliye, tarım, sanayi, enerji, ulaşım, altyapı alanlarında acil ihtiyaç duyulan kamucu politika dile getirildi. Bu etkinlikteki konuşmalar da önümüzdeki günlerde yayımlanacaktır.

Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu'nda ise ülke genelinde olduğu gibi, özel olarak Trakya bölgesindeki yanlış sanayi ve tarım, yerleşim/konut, tarım politikaları, su kaynaklarının tahribi, İstanbul merkezli sanayi göçü, bölgenin büyük boyutlu çevre kirliliği ele alındı ve bütüncül bir kamucu yaklaşım gerekliliğine işaret edildi. Etkinliğin Bildiriler Kitabı yakında yayımlanacaktır

Bu kongremizi de, kongre öncesi tüm etkinliklerimize de katkıda bulunan değerli toplumbilimcilerimiz, düşünen araştıran uzman insanlarımız, TMMOB örgütleri, meslektaşlarımız ve dostlarımız ile birlikte, Cumhuriyet değerlerinin tasfiye edildiği ve ikinci yüzyıla girdiğimiz günlerde düzenliyoruz.

Kongremizde özetle; sanayi, ekonomi, siyaset alanlarında dünyadaki gelişmeler, Türkiye'nin planlama-kalkınma deneyimi, mevcut program ve planlar, sanayi ve ekonomideki dönüşüm, kişi başına gelir ve sanayi hasılası değişimi, yükseköğretim, nitelikli eleman, mühendislik, teknoloji ve günümüzün önemli konularından yapay zekâ ve geleceğimiz ile ikinci yüzyılda nasıl bir planlama, sanayileşme, kalkınma politikası gerektiği konuları irdelenecek.

Etkinliğin ardından kongrede yapılan vurgular ile ikinci yüzyılda uygulanması gereken politikalar sonuç bildirisine yansıtılacak ve burada yapılan tüm konuşmalar *TMMOB Sanayi Kongresi Bildiriler Kitabı* olarak kamuoyuna sunulacaktır.

Bu vesileyle, kongreyi organize etmekle Odamızı görevlendiren TMMOB Yönetim Kurulu'na, kongrenin Düzenleme, Bilim, Yürütme Kurulları ve konuşmacı olan tüm değerlerimiz ile kongre sekreterleri Bülent Gökşülük, İlhan Turan ve tüm çalışan arkadaşlarımıza içtenlikle teşekkür ediyorum.

Değerli Dostlar,

Bilindiği üzere Türkiye'nin sanayisizleştiği, Sanayi Kongrelerimizin başat saptamalardan biridir. Çünkü ağırlıklı olarak kamu sanayi atılımlarında somutlanan Türkiye'nin sanayileşme süreci, planlama-sanayileşme-kalkınma üçlüsünün terk edilmesiyle birlikte kesintiye uğratılmıştır. Sanayileşmeye hizmet etmeyen son birkaç yılın görece Hazine desteklerini saymazsak, sanayi yatırımları azalmış, tarımda ciddi yıkımlar yaşanmıştır. Bu durum rant politikalarının ekonominin merkezine oturmasıyla birlikte süreklilik arz etmektedir.

Planlamanın ve kamu yararı yaklaşımının tasfiyesi eşliğindeki serbestleştirme ve özelleştirmelerle tüm sektörlere girdiler sağlayan kamusal üretimin, kamusal hizmet ve denetimin tasfiyesi, üretim ile ihracatın ithal girdilere bağımlılığı ve fason üretim olguları, sanayisizleşmeyi sürdürmüş, tarımı mahvetmiştir.

İmalat sanayii ve özel sektör üretken yatırım verileri yok düzeyindedir. Sanayinin merkezinde yer alan imalat sanayii gerilemeye terk edilmiştir. Uzun yıllardır GSYH içinde sanayinin payı yüzde 20-21'lerde, imalat sanayinin payı ise yüzde 17-18'lerde dalgalanıyor. Son iki yılda pandemi sonrası görülen teşvik ve kamudan kaynak aktarımı ile gerçekleşen görece ve hormonlu iyileşmenin, son gelen verilerden de görüldüğü üzere geçici olduğu görülmüştür.

Üretim gücünün tahribi, ithal girdilere, dış borçlara, faiz ödemelerinin yüksekliğine bağımlılık, inşaat-rant odaklılık vb. olgular, ülkemizin sanayileşmeden tamamen uzaklaştığını göstermektedir.

Üretim, ucuz emek ile düşük ve orta teknolojiye dayalıdır. Paranın değerinin düşüşü, borçlanma, faiz, açıklar ve rant talanı ekonomiye hâkimdir.

Ekonomi politikaları kişi, eş, dost, akraba, yandaşlara sermaye transferleriyle oligarşik niteliktedir. Türkiye mafyatik ilişkiler, narkotrafik ve kara para aklamada uluslararası listelerin ön sıralarında yer alıyor. Bu olgular sanayinin, sanayi dışı faktörlerle kuşatılmışlığını da gösteriyor.

Sanayi yatırımlarındaki azalmaya benzer bir süreç tarımda da ülkemize dayatılmıştır. Gümrük Birliği, Dünya Ticaret Örgütü, Avrupa Birliği ile yapılan anlaşmalar ve 2001 Krizi sonrası "reform" adı altındaki politikalarla sanayi daha da dışa bağımlı olmuş, ülkemiz tarımda kendi kendine yeterliliğini yitirmiştir. Şimdi, üreticiden tüm halka varana dek bu sürecin acı sonuçlarını yaşıyoruz.

Birikim tarzı-emek süreci ilişkisinde emek hep gerileyen taraftır. Emek gelirlerinin katma değer içindeki payı tüm sektörlerde gerilerken en fazla gerileme imalat sanayiinde olmuştur. Çalışan başına ücret ödemelerinin GSYH'ye oranı 1990'lı yılların başlarından itibaren sürekli düşüş halindedir. İmalat sanayiinde çalışan işçilerin ücretleri 2009 sonrasında dolar bazında tüm alt sektörlerde gerilemiştir.

Ekonomi, nihai planda kuralsızlaşma ile belirlenir olmuş, sömürü yoğunlaşmış, ülkemiz ve halkımızın yoksullaştırılması vahim noktalara ulaşmıştır. Toplumsal bir bunalım söz konusudur.

İktidar, emek düşmanı neoliberal politikalar, sanayisizleşme, mesleklerin, özelde mühendisliğin değersizleştirilmesi ile beslenen liyakata değer vermeme, adil olmayan hukuk tanımazlık temelinde tam bir rant ve yağma düzeni oluşturmuştur.

Ekonomi, nihai planda kuralsızlaşma ile belirlenir olmuş, sömürü yoğunlaşmış, ülkemiz ve halkımızın yoksullaştırılması vahim noktalara gelmiştir.

Cumhuriyet, laiklik, demokrasi, kamu düzeni, kamu yararı, kamusal denetim normlarının tasfiyesiyle açık bir karşı-devrim ve siyasal İslamcı bir rejim değişikliği söz konusudur.

Milliyetçi/ırkçı ve dinci/mezhepçi gerici ideolojiler, siyasal İslamcı faşizm şemsiyesi altında toplanmıştır. Taciz, tecavüz, şiddet, kadın düşmanlığı, çocuk istismarı, iş cinayetleri, depremlere karşı önlemsizlik vb. hemen her şey, çağdışı dinsel söylemlerle meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bütün temel hak ve özgürlükler fiilen tasfiye edilmiş, toplumsal muhalefete karşı devlet baskısı ve şiddeti devreye sokulmuştur.

Özetle, tarihsel, idari, ekonomik, siyasi, ideolojik, kültürel düzlemlerde toplumsal formasyon değişimi-dönüşümü söz konusudur ve bu duruma karşı Türkiye'nin bambaşka bir yöne girmesi gerekiyor.

Değerli Dostlar,

Söz konusu genel durumu aşmak için sanayi, tarım, ticaret, hizmet alanlarında sermaye ve rant tekellerinin egemenliğini kırarak; toplumsal ihtiyaçları esas alacak kalkınma planları ve onlarla uyumlu ciddi bölgesel planlara ihtiyaç vardır. Bu ise demokratik, eşitlikçi, toplumsal kalkınmacı ilkeleri benimseyen bir iktidarla mümkündür.

İkinci yüzyıl söz konusu olduğunda, Cumhuriyet kavramına laiklik ile birlikte gerçek içeriğinin kazandırılması; yönetim, ekonomi, toplum ve kültür politikalarına dair köktenci bir pragmatik yaklaşım ve uygulamalar bütünü gerekiyor.

Bu kapsamda öncelikle emperyalizmden ve piyasa güçlerinden bağımsızlığı sağlayacak bir siyasi iradenin oluşumu gereklidir. Kamucu/toplumcu planlama-kalkınma politikaları esas alınmalıdır. Her alanda katılım ve kamusal denetim ağırları olmalıdır. Bu temellere dayalı bir demokratikleşme ve nihayet halk egemenliği tesis edilmelidir.

Savunduğumuz kamucu/toplumcu bütüncül planlama, sosyal adaleti ve sosyal değişimi hedeflemeli; Bu kapsamdaki ekonomi, sanayi, teknoloji ve kalkınma politikalarının; doğa, toplum, siyaset, devlet ilişkilerini yeniden düzenleyen uzun erimli bir toplumsal dönüşüm içerik taşımalıdır.

Özetle sanayileşme, planlı ve uzun erimli bir toplumsal kalkınma ve demokratikleşme bir bütündür. Kamu mülkiyetinin yaygınlığı, kamu ekonomisinin kapsamı, kamusal ve sosyal hizmet alanının genişliği-etkinliği, planlamanın başarılı olmasında ve toplumsal refahın oluşturulmasında yararlanılacak en etkin araçtır.

Etkinliğimizin bu öncüllere dayalı kamucu/toplumcu alternatifine katkıda bulunmasını diliyorum.

Sevgili Dostlar,

Birkaç farklı konuya değinerek konuşmamı tamamlayacağım.

Sürelî yayınlarımıza, bu yıl Şubat ayında üç ayda bir yayımlanan *Sanayi ve Toplum* adlı yayını ekledik. Editörlüğünü Dr. Anıl Aba'nın yaptığı *Sanayi ve Toplum* ile diğer yayınlarımızın tüm meslektaşlarımız ve yazar dostlarımıza açık olduğunu belirtmek istiyorum.

Bildiğimiz üzere şu an dünya siyasetinin önde gelen konularından biri, Hamas'ın sivilleri gözetmeyen saldırısı sonrası Siyonist İsrail'in onlarca yıldır sürdürdüğü Filistin topraklarının ilhakını genişletmeyi amaçlayan işgali ve soykırıma varan vahşi kitlesel katliamlarıdır. Tutumumuz nettir: İsrail'in Filistin halkına onulmaz acılar çektiren devlet terörünü ve ateşkesin uzamasına bile evet demeyerek vetosuyla gösteren onun baş destekçileri olan emperyalist devletleri kınıyoruz. Filistin halkının haklı ve son derece meşru istemlerinin yanındayız. Bu vesileyle, İsrail ile tüm siyasi, askeri, ekonomik anlaşmaların iptal edilmesi ve diplomatik ilişkilerin tümünden kesilmesi, ülkemizdeki tüm emperyalist askeri üslerin kapatılması gerektiğini de ifade etmeliyim.

Değineceğim son konu, kongremizin ardından başlayacak olan genel kurullar sürecimize dair olacak. Odalarımızı ele geçirmek ve yasa değişikliği ile kamu yararı doğrultusunda faaliyet gösteren Anayasal özerk demokratik meslek kuruluşu yapımızı değiştirmek isteyen iktidara karşı güçlü bir sesi genel kurullar ve seçimlerimizde de yankılatmak boynumuzun borcudur. Tüm üyelerimizi seçimlerimize aktif şekilde katılmaya, aday olmaya, seçimlerde oy kullanmaya, Odalarımızı ve TMMOB'mizi geleceğe taşımaya, meslek ve ülke sorunlarına sahip çıkmaya davet ediyorum

Kongremize katkıda bulunan hocalarımıza uzmanlara Düzenleme Yürütme ve Bilim Kurullarına başta Kongre sekreterlerimiz olmak üzere tüm oda çalışanlarına katkısını esirgemeyen herkes tekrar teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Yaşasın TMMOB örgütlülüğümüz.